

ПОТРЕБА ВИХОВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ У СТУДЕНТІВ АГРАРНИХ КОЛЕДЖІВ

*Петрів Галина Василівна, викладач
ВП НУБіП України «Заліщицький
аграрний коледж ім. Є. Храпливого»*

Земельні ресурси разом з іншими природними ресурсами є компонентами навколишнього середовища, місцем існування людини, вони є засобом виробництва і джерелом задоволення потреб людини. Саме створення потужного потенціалу багатьох держав, що представлений багатогалузевою промисловістю, розвинутим сільським господарством, розгалуженою транспортною мережею людство зобов'язане землі.

Від того яке, буде ставлення до землі залежить добробут та процвітання нації. Стаття 13 Конституції України проголошує: «Земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу», а стаття 14 зазначає: «Земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави» [1, с.7-8]. Незважаючи на це, в суспільстві спостерігається надзвичайно низький рівень ціннісного ставлення до земельних ресурсів, про це свідчить ряд негативних факторів: низька врожайність сільськогосподарських культур, скорочення земель сільськогосподарського призначення, винищення лісів в Україні, нераціональне використання земельних ресурсів, висока розорюваність земель, споживацьке ставлення до землі, забруднення земельних ресурсів побутовими відходами. Потреба виховання ціннісного ставлення до земельних ресурсів студентів аграрних коледжів продиктована також рядом об'єктивних чинників.

Необхідність розвитку аграрного потенціалу країни. Україна – це країна з потужним агропромисловим потенціалом, якісними земельними ресурсами та сприятливими кліматичними умовами. Аграрна продукція становить близько 30% всього експорту держави. Однак, низький технологічний рівень спричиняє

низьку врожайність в Україні сільськогосподарських культур. Так, наприклад, Україна поступається за врожайністю зернових культур Франції удвічі, а за виробництвом цукрових буряків і картоплі більш, ніж утричі. Це вимагає перегляду сьгоднішніх методів ведення господарства та переходити до органічного землеробства із дотриманням сівозмін та екологічних вимог, при яких ґрунти не будуть виснажуватись, а врожайність буде значно вищою. У Стратегічних напрямках розвитку сільського господарства України на період до 2020 року зазначається: «Метою стратегії є розвиток сільського господарства як високоефективної конкурентоспроможної на внутрішньому і зовнішньому ринках галузі економіки, що забезпечує продовольчу безпеку держави, виробництво високоякісної сільськогосподарської продукції в обсягах, достатніх для задоволення потреб населення і переробних галузей, та надійну економічну основу соціально-економічного розвитку українського села» [2, с. 7-8, 18].

Необхідність забезпечення продовольчої безпеки України. Продовольча безпека - основа національної безпеки держави. Система продовольчої безпеки передбачає забезпечення населення держави якісними та доступними продуктами харчування необхідними для здорового та активного життя. Населення країни забезпечується продуктами харчування вітчизняного виробництва на 50 %. Дуже часто продукти, що постачаються із Заходу, є далеко не екологічно чистими, мають консерванти і добавки, заборонені до вживання в країнах-виробниках. За прогнозами ООН, чисельність людства до 2050 р. зросте до 9,3 млрд. осіб, тоді як продуктивність рослинницької продукції – тільки на 15 %. Таким чином, виникає першочергове завдання для вчених-аграріїв світу: як забезпечити продуктами харчування людство, і як підвищити продуктивність сільського господарства не на шкоду якості продукції.

Необхідність вирощування екологічно чистих продуктів. Вирощування екологічно безпечних фруктів та овочів – важлива складова розвитку економіки країни, адже від якості продуктів, які споживає людина залежить її стан здоров'я, соціальна активність, рівень життя та загальна

демографічна ситуація в державі. Склад ґрунту, екологічний стан якого погіршується внаслідок застосування хімічних добрив та засобів, має негативний вплив на якість продуктів харчування та життєдіяльність людини. Особливо небезпечним є накопичення в овочах нітратів через невиправдане застосування надвисоких доз азотних добрив. Національні стандарти органічного виробництва перебувають в Україні у стадії розробки. 2014 року в дію вступив Закон України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини», в якому зазначено: «органічна продукція – продукція, отримана в результаті сертифікованого виробництва» [3]. Пропаганда органічного землеробства та виробництво екологічно безпечних продуктів – основа економічного росту країни та створення її позитивного іміджу у світі. Це вимагає виховання нового покоління аграріїв, які знають та вміють вирощувати якісну екологічно чисту продукцію відповідно до вимог українського законодавства.

Необхідність раціонального використання земельних ресурсів. Раціональне використання земельних ресурсів включає три складові: економічну (висока продуктивність сільськогосподарських угідь за найменших затрат коштів та праці), екологічну (дотримання екологічних вимог та рівноваги природніх факторів), соціальну (забезпечення суспільних потреб). Раціональне використання земельних ресурсів передбачає досягнення оптимального балансу між ефективністю земельних ресурсів та екологічними вимогами. Важливим також є цільове використання землі відповідно до її господарського призначення. Раціональне та ефективне використання землі означає не тільки отримання максимуму необхідної сільськогосподарської продукції, а й підвищення її родючості. В разі неправильного використання землі, порушень правил агротехніки якість земель знижується, а родючість зменшується, тому сільськогосподарські підприємства повинні застосовувати певні організаційно-господарські, агрономічні, технічні, меліоративні, економічні і правові заходи [4, с. 92-92].

Необхідність впровадження системи виховання спрямованої на формування бережливого ставлення до земельних ресурсів. Цілі сталого

розвитку України на 2016-2030 роки включають 17 основних завдань, цікавими для нашого дослідження є наступні: подолання бідності у всіх формах і усюдах, подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства; забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю для всіх і в будь-якому віці; забезпечення всеохоплюючої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж всього життя для всіх, забезпечення переходу до раціональних моделей споживання та виробництва, захист та відновлення екосистем суші та сприяння їх раціональному використанню; раціональне лісокористування, боротьба з опустелюванням; припинення і повернення назад (розвертання) процесу деградації земель та зупинка процесу втрати біорізноманіття [5].

Для того, щоб ці цілі впроваджувалися у життя слід, щоб у свідомості населення України утвердилися принципи бережливого ставлення до національних багатства України. Критична ситуація в галузі екологічної освіти пояснюється такими причинами: багаторічне панування споживацького ставлення до природи; незнання та руйнування народних традицій раціонального природокористування; недооцінка екологічних знань у системі освіти; низький рівень впровадження у практику досягнень педагогічної науки; слабе матеріально-технічне і методичне забезпечення навчально-виховного процесу [6, с.120].

Кожен випускник аграрного навчального закладу має усвідомити локальну, державну та планетарну значущість земельних ресурсів і, працюючи за фахом, дотримуватися всіх екологічних вимог. Галузева екологічна освіта повинна дати фахівцю повні знання про вплив його професійної діяльності на навколишнє природне середовище, а практична діяльність під час навчання – допомогти впровадити ці знання у реальне життя. Не тільки технологічність, трудомісткість, продуктивність та інші традиційні показники ефективності праці треба враховувати при оцінці результатів навчання та роботи галузевого аграрного спеціаліста. Сьогодні за значенням для людства на перше місце виходять такі показники, як ресурсомісткість та забрудненість довкілля. Тому

фахівець повинен вміти практично оцінити негативні екологічні наслідки використаного технологічного процесу і вміти звести їх до мінімуму [7, с.32].

Отже, сучасний розвиток агропромислового комплексу України характеризується рядом негативних факторів, серед них: низька врожайність сільськогосподарських культур, скорочення земель сільськогосподарського призначення, винищення лісів в Україні, нераціональне використання земельних ресурсів, висока розорюваність земель, споживацьке ставлення до землі, забруднення земельних ресурсів побутовими відходами. Соціальна потреба виховання ціннісного ставлення до земельних ресурсів студентів аграрних коледжів зумовлена наступними обставинами: необхідністю розвитку аграрного потенціалу країни, забезпеченню продовольчої безпеки України, вирощуванню екологічно чистих продуктів; відсутністю системних вмінь у сфері раціонального використання земельних ресурсів; недостатнім впровадженням методик і технологій, спрямованих на виховання бережливого ставлення до земельних ресурсів.

Список використаної літератури:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. К., 1996. 118 с.
2. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року /за ред. Ю.О. Лупенка, В.Я. Месель-Веселяка. К. : ННЦ "ІАЕ", 2012. 182 с.
3. Закон України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини». Законодавство України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2014, № 20-21, ст.721). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/425-18> (дата звернення: 29.01.2016).
4. Джигирей В.С., Сторожук В.М., Яцюк Р.А. Основи екології: Підручник. Львів: Афіша, 2001. 272 с.
5. Цілі Сталого Розвитку 2016 – 2030.// United nations Ukraine. URL: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholitia/tsili-staloho-rozvytku> (дата звернення: 15.02.2016).
6. Крисаченко В.С., Хилько М.І. Екологія. Культура. Політика: концептуальні засади сучасного розвитку. К.: Знання, 2001. С. 870.
7. Добровольський В.В. Екологічні знання: Навчальний посібник / В.В.Добровольський . К.: Професіонал, 2005. 304 с.